

Dokaz in odraz življenjskosti

V dvorani Finžgarjevega doma na Op-
činah pri Trstu je bil v soboto, 22. t.m.,
4. deželni kongres Slovenske skupnosti.
Kot je bilo pričakovati, so bila v središču
pozornosti tega političnega zborovanja
predvsem tri vprašanja: nadaljnja pri-
zadevanja slovenske stranke v Italiji za do-
sego zaščitnega zakona za slovensko na-

NOVO DEŽELNO VODSTVO

Predsednik: dr. Rafko Dolhar

Podpredsednik: Ivo Jevnikar

Tajnik: prof. Andrej Bratuž

Podtajnik: Gradimir Gradnik

Člani: Harej, Maver, Tul, Terčon,
Gombač (Trst), Terpin, Bre-
šan, Ferletič, Paulin, M. Špa-
capan (Go), Venosi, Prešeren
(Videm) in dr. Štoka kot de-
želni svetovalec.

rodno manjšino, letošnje deželne volitve
in reorganizacija strankinih vodstvenih
organov.

Vseh teh vprašanj sta se v svojih po-
ročilih dotaknila deželni predsednik prof.
Andrej Bratuž in deželni tajnik dr. Drago
Štoka. Prvi je med drugim opozoril, kako
je Slovenska skupnost po senatorju Tri-
dentinsko - tirolske ljudske stranke inž.
Fontanariju leta 1980 vložila v parlamen-
tu svoj zakonski predlog za celovito za-
ščito slovenske narodne manjšine. Predla-
gatelj pa je kongresu pismeno sporočil,
kako si bo še dalje prizadeval, da bi pri-
stojna senatna komisija čimprej nadalje-
vala s proučevanjem vseh vloženih zakon-
skih predlogov, ki se tičejo Slovencev v
Italiji. Tajnik dr. Štoka se je v svojih iz-
vajanjih dotaknil dela enotnega slovenske-
ga odposlanstva, ki je izraz ter odraz ak-
cijske enotnosti Slovencev v okviru pri-
zadevanj za doseg zaščitnega zakona. Go-
vornik je poudaril, da je Slovenska skup-
nost odločno za tako akcijsko enotnost, a
da odklanja poskuse njenega izkoriščanja
v izrazito strankarske namene.

Tako predsednik kot tajnik sta se do-
taknila bližnjih deželnih volitev in v tej
zvezi zlasti naglasila, kako je nujno, da
Slovenska skupnost izvoli oziroma potrdi
svoje predstavništvo v novem deželnem
svetu. Pri tem je treba omeniti tudi be-
sede, ki jih je v svojem pozdravnem na-
govoru izrekel predsednik SKGZ Boris

dalje na 3. strani

Politika stabilnosti ali politika upanja

Ameriški predsednik Reagan je imel v
torek zvečer govor v kongresu, na skup-
nem zasedanju predstavniške zbornice in
senata, v katerem je razložil težnje seda-
nje zunanje politike Združenih držav, pri-
čemer pa je imel v mislih skoro izklju-
čno odnos s Sovjetsko zvezo in pogajanja
z njo za skrčenje oboroževanja z atomski-
mi raketami v Evropi. To je gotovo trenu-
tno zelo aktualno vprašanje in veliko bo
odvisno — za ves svet — od tega, kako
se bo glede tega nadaljeval dialog med o-
bema največjima svetovnima silama. Od
tega bo v bistvu odvisna tudi usoda Evro-
pe. Reagan je v bistvu dejal, da so Zdru-
žene države pripravljene pozorno preuči-
ti sovjetske predloge za rešitev problema
atomskega oboroževanja. Ameriški pre-
sednik je pri tem zagovarjal dosedanje a-
meriške predloge glede zmanjšanja števila
atomskih raket srednjega dometa z od-
strelišči na kopnem in poudaril važnost
trdnosti stališč in strnjivosti zahodnih za-
veznikov, če se hoče doseči uspeh pri po-
gajanjih s Sovjeti.

Reaganov govor je vzbudil vtis, da ob-
staja skoro vsa ameriška zunanja politika
samo v odnosih do Sovjetske zveze; šele
daleč za tem pride Srednji vzhod, skoro
neopazni pa so za ameriško zunanjo poli-
tiko drugi problemi na svetu. Vsekakor je
posvetil Reagan glavni del svojega govo-
ra — imel ga je za drugo obletnico svoje

predsedniške službe — gospodarskim pro-
blemom. Tiskovne agencije so v svojih ko-
mentarjih opozorile, da ni v govoru naka-
zal nikake važnejše pobude v pogledu zu-
nanje politike.

Govor je bil seveda v bistvu propagan-
den, namenjen ne samo ameriškemu kon-
gresu, ampak vsemu svetu. Ta naj bi se
prepričal o resnosti ameriške politike v
pogledu omejitve atomskega oboroževa-
nja, pa tudi o resnem prizadevanju ame-
riške politike, da prispeva k reševanju go-
spodarskih problemov tako doma kot v o-
stalem svetu. Znano je, da so zlasti zahod-
noevropski gospodarski krogi in tudi vla-
de nevoljni zaradi previsoke vrednosti a-
meriškega dolarja nasproti evropskim va-
lutam, kar draži vse uvoze zahodnoevrop-
skih držav. A ravno zato, ker je bil govor
tudi propagandnega značaja, vzbudi v ev-
ropskem bravcu (in morda tudi v ameri-
škem) občutek razočaranja in neke praz-
nine. Praznine idej. Seveda to ni prvi Rea-
ganov govor, ki nam je vzbudil ta obču-
tek. Vzbudili so nam ga že razni prejšnji
Reaganovi govori, kakor so nam jih posre-
dovalе tiskovne agencije, pa tudi govori
njegovih predhodnikov. Izjema je bil, vsaj
do neke mere, predsednik Kennedy, ki je
imel ideje in tudi ustvarjalno fantazijo.

Nobenega dvoma ni, da manjka naj-
močnejši in najbogatejši državi sveta v

dalje na 2 strani

Sporazum, ki pomeni trenutek premora

V središču pozornosti italijanskih poli-
tičnih krogov je še vedno sporazum, ki so
ga pred dnevi dosegli s posredovanjem
vlade voditelji sindikalnih organizacij
CGIL, CISL in UIL ter predstavniki Zve-
ze industrijcev oziroma vseh delodajalcev.
Vsebine sporazuma ne kaže nikakor oma-
lovaževati, saj ta predvsem določa sploš-
ne smernice, ki jih bodo morali upoštevati
pri obnavljanju vseh vsedržavnih delov-
nih pogodb. Tako je med drugim določena
najnižja in najvišja meja, znotraj katere
bodo nihali poviški plač za odvisne delav-
ce v naslednjih treh letih. Važno pa je,
da je pri tem prevzela nase natančne ob-
veznosti tudi vlada, ki bo morala v naj-
krajšem času odobriti ustrezne zakonske
ukrepe. Ti se bodo tikali znižanja davkov
na dohodke odvisnega dela, tako imenova-

ne fiskalizacije socialnih bremen, samo-
prispevkov pri nakupih zdravil, novih
predpisov pri nastavljanju odvisne delov-
ne sile, družinskih doklad itd.

V strogo političnem pogledu ni seveda
moč tajiti, da je sporazum pomiril duhove
ter zlasti utrdil sedanjo vlado ter politič-
no zavezništvo, na katerem ta vlada teme-
lji. Zdi se nadalje, da je bila odstranjena
nevarnost predčasnega razpusta parlamen-
ta in razpisa novih državnozborskih vo-
litve.

Sporazum vsekakor predstavlja trenu-
tek premora v dokaj razburkanem politič-
nem in družbenem življenju v Italiji. Pri-
hodnost pa bo pokazala, koliko je ta do-
govor prispeval k splošnim prizadevanjem
za izhod iz hudih gospodarskih težav.

RADIO TRST A

Politika stabilnosti...

■ nadaljevanje s 1. strani

njeni zunanji politiki idej in sploh politične filozofije, ki poraja ideje. Reaganovi govori in vsa njegova politika, kot tudi vsa ameriška zunanja politika na splošno vzbujajo vtis, da je vse, kar počenjajo Združene države na tem področju, improvizirano od primera do primera in da nimajo nikakih stalnih smernic. Če bi hoteli čisto zgoščeno označiti bistvo ameriške zunanje politike, bi dejali, da ji gre za »stabilnost« takorekoč za vsako ceno, ki pa naj bi jo plačali predvsem drugi narodi, da pa se jim niti ne sanja, kakšen naj bi bil tak »stabilni« svet. Kakor so Združene države same trdno zveste demokratičnim načelom, nimajo zaupanja v demokracijo, kar zadeva ostali svet, morda v pričanju, da je demokracija samo za »visoko razvite«, druge pa je bolje vladati s trdo roko. Zato ni diktature na svetu, ki ne bi uživala določene simpatije v Washingtonu, od kitajske do argentinske in čilske. Niti sovjetska ni izjema.

Ameriška uradna politika pod predsednikom Rooseweltem je bila tista, ki je dala — ne da bi bila prisiljena k temu — proste roke Stalinu, da »uredi« vzhodno Evropo po svoje, ker se ji je pač zdelo, da bo sovjetska ureditev evropskega vzhoda bolj »solidna« in »stabilna«, kakor če bi se tja vrnil predvojne vlade ali če bi dali proste roke strankarskemu demokratičnemu pluralizmu z (verjetno) pogostim menjavanjem vlad in političnimi razprtijami ter nerešenimi nacionalnimi in manjšinskimi problemi (problem zasedenih baltskih držav, poljsko-nemška meja, problem madžarske manjšine v Romuniji, ki je zajemal okrog dva milijona ljudi, izgon Nemcev iz vzhodne Evrope, itd.). Te probleme je lahko »rešil« po mnenju ameriške zunanje politike samo Stalin, Združene države pa so si lahko umile roke in se omejile na kazanje s prstom na Stalinske napake in grozovitosti.

Vemo, kakšno neidejno, zgolj koristilovsko politiko so vodile Združene države

v tržaškem vprašanju. In tako je šlo potem naprej, po vsem svetu. Po zaslugi ameriške »stabilizacijske« politike brez idej in brez globljega poznanja problemov je danes v pravem kaosu cela Afrika. Preprečila je ustanovitev neodvisne Eritreje zaradi dvorjenja skrajno konservativnemu abesinskemu cesarju-diktatorju Haile Salassiju in silila iz demagoških ozirrov k čimprejšnji dekolonizaciji celotne Afrike, ne da bi poskrbela za politična in vojaška jamstva mladim demokratičnim vladavinam, ki so že skoro povsod podlegli podčastniškim, če ne kanibalskim diktatorjem. Niti v pošte v niso vzele situacije v pogledu živ. Vemo, kako se je taka nenačelna politika maščevala Združenim državam v

V torek, 1. februarja 1983, ob 20.30 bo v tržaškem Kulturnem domu celovečerni nastop FILKLORNE SKUPINE TRIGLAV iz Buenos Airesa - Argentina.

Vietnamu in v ostali Indokini, in ni dvoma, da se ji bo maščevala tudi na Bližnjem in Srednjem vzhodu, kjer so pustile na cedilu perzijskega šaha, o katerega zahodni usmerjenosti ni bilo dvoma, in ga prisilile, da se je umaknil še bolj »protisovjetskemu« fanatičnemu in krvavemu ayatolahu Homeiniju. Ista zmedenost se kaže zdaj v ameriški politiki okrog Libana, kjer istočasno podpirajo tako Izrael kot njegove sovražnike, a vedno pomežikujoč arabskim diktatorjem, češ, vidite, samo jaz lahko držim na vajetih vašega sovražnika Begina, torej se vam splača, da se uvrstite na mojo stran, saj ne bo zastoj.

Značilno je, da Združenim državam popolnoma manjka vsak politični koncept glede zatiranih narodov na svetu. Medtem ko se jim Sovjetska zveza iskreno ali hinavsko prikazuje kot njihova zaščitnica, od katere edine lahko upajo osvoboditev ali vsaj enakopravnost, pa Združene države nikakor ne morejo doumeti važnosti nacionalnega vprašanja in osvobodilnih gibanj v današnjem svetu. Zato je zanje ideal »melting pot«, mešalni kotel, asimilacija. Ameriška politika nikoli ne spregovori o nacionalnem problemu v Sovjetski zvezi in v drugih diktaturah, zanje so v Sovjetski zvezi vsi Rusi ali »Sovjeti«. Zanje sta država in narod istovetna.

Naj zadostuje, čeprav bi lahko navedli še mnogo dokazov, da ameriški politiki popolnoma primanjkuje političnih idej, filozofije in konceptov, ki bi vzbujali upanje vsem tistim na svetu, ki so zatirani. Ideal Washingtona je »stabilnost«. Zato se ni čuditi, da se obračajo na Združene države za zaščito predvsem diktature, zatiravci, zatirani pa morajo upati na pomoč samo od revolucionarnih teorij in prakse Moskve. To je žalostna, a bridka resnica. In v tem je največja šibkost ameriške zunanje politike. Ne zna nuditi tlačenim upanja, pridiga samo »stabilnost«, toda stabilnost pomeni za tlačene nadaljevanje njihove nesvobode in njihovega trpljenja.

Fanfani - dežele

Predsednik vlade Fanfani je v Rimu sprejel predsednike posameznih deželnih vlad. Predmet razprave sta bili predvsem področji zdravstva in javnih prevozov. Minister za odnose z deželami Fabbri je v zvezi s tem srečanjem dejal, kako je nujno, da se temeljito preuredi zakonodaja, ki danes ureja področje zdravstva. Izkazalo se je, da so krajevne zdravstvene enote zelo tog organizem, zaradi česar prihaja do razsipanja javnega denarja, bolniki pa nimajo na razpolago ustreznega skrbstva. Minister je mnenja, da je treba znatno poenostaviti organe, ki danes vodijo krajevne zdravstvene enote in poskrbeti, da bodo področje zdravstva vodili poklicno sposobni ljudje. Minister Fabbri je nato omenil problematiko javnih prevozov v državi in se v tej zvezi zavzel zlasti za ureditev prevozov v velikih mestih, kot so Rim, Milan, Turin in Genova.

■ NEDELJA, 30. januarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Ko zorijo jagode«; 11.00 Sestanek z...; 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.04 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditelj; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 31. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Giuseppe Verdi: Falstaff; 11.30 Beležka; 12.00 Gledališki glasovi po stezah spominov; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Leopold Suhodolčan: »Trenutki in leta«; 14.55 Naš jezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Od Milja do Devina; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 1. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Integracija prizadetih otrok v normalni šoli; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Giuseppe Verdi: Falstaff; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Leopold Suhodolčan: »Trenutki in leta«; 14.30 Šolska glasbena ura za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Izvirna radijska igra: »Pot v dvoje«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 2. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Sprehodi po tržaških predmestjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Trst by night; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Leopold Suhodolčan: »Trenutki in leta«; 14.30 Evergreeni; 14.55 Naš jezik; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Klavirski razred prof. Ksenije Brass na podružnici Glasbene matice v Bozovici; 18.00 N agoriškem valu; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 3. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenska ekonomija na Tržaškem od l. 1945 do danes; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 10.40 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Leopold Suhodolčan: »Trenutki in leta«; 14.30 Otroški kotichek: »To je pa laži!«; 15.00 Beseda ni konj; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pevski zbor »Ivo Lola Ribar« iz Beograda; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 4. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Roža mogota; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Leopold Suhodolčan: »Trenutki in leta«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Imena naših vasi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 5. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Sobotni trim; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Goriški komorni orkester v Kulturnem domu v Gorici; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas do Režije«; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Leopold Suhodolčan: »Trenutki in leta«; 14.30 Otroški kotichek: »Najdihojca«; 15.00 Iz studia neposredno; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Radmila Bakočević; 18.00 Pozabljeni smeh: Miroslav Vilhar: »Detelja«; 19.00 Poročila.

Dokaz in odraz življenjskosti

■ nadaljevanje s 1. strani

Race, ki se je s tajnikom Duškom Udovičem kot gost udeležil začetnega dela kongresa. Race je namreč dejal, da se izvolitev deželnega svetovalca ne tiče samo članov in somišljenikov Slovenske skupnosti, temveč vseh Slovencev v Italiji.

Reorganizacija vodstvenih strankinih organov pa se je uresničila tik pred sklepom kongresa, ko sta bila za novega deželnega predsednika in za novega tajnika izvoljena dr. Rafko Dolhar in prof. Andrej Bratuž. Za podpredsednika je bil izvoljen Ivo Jevnikar, za namestnika tajnika pa Gradimir Gradnik. V deželnem tajništvu je še po pet članov z Goriškega in Tržaškega ter dva člana iz videmske pokrajine.

Začetnega dela deželnega kongresa so se poleg predstavnikov SKGZ udeležili zastopniki KD, komunistične partije in Furlanskega gibanja. Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije je zastopal magister Danilo Türk. V svojem pozdravnem nagovoru je poudaril trajno skrb Slovenije in Jugoslavije za Slovence v zamejstvu, veljavnost politike odprte meje, začasnost jugoslovanskih gospodarskih in drugih omejitvenih ukrepov in na koncu izrazil prepričanje, da se bo nadaljeval plodni dialog med SZDL Slovenije in Slovensko skupnostjo.

Na koncu tega krajšega sestavka moramo, in sicer ne samo po svoji časnikarski dolžnosti, omeniti, da je kongres soglasno potrdil za glavnega kandidata Slovenske skupnosti na prihodnjih deželnih volitvah dr. Draga Štoka. Dr. Štoka je deželni svetovalec od leta 1968 in je bil deželni tajnik Slovenske skupnosti od njene prvega deželnega kongresa leta 1975. Kot glavni kandidat na bližnjih deželnih volitvah bo seveda v prvi osebi angažiran v volilni kampanji in v pripravah na to kampanjo, vendar bo pri tem lahko računal tudi na sveže moči iz novega strankinega deželnega vodstva, kar je gotovo trdno jamstvo za uspeh.

Zadnji deželni kongres Slovenske skupnosti je neodvorno pokazal njeno življenjskost in zlasti trdno voljo njenih članov in somišljenikov po nadaljevanju političnega dela v korist vse slovenske narodne manjšine v Italiji.

»JEGNO« IN MRTVE BESEDE

Jezik vsakega naroda je živa stvar, ki se spreminja, živi in razvija, kot se razvijajo narodi in posamezni ljudje. Vsi vemo, da se je slovenščina v teku stoletij močno spremenila in razvila. Nekatere besede, ki so jih še naši dedje mirno uporabljali, se nam zdijo smešno anahronistične in preživete, spet druge pa popolnoma po nepotrebnem nadomeščamo z izrazi, ki si jih sposojamo iz hrvaščine, angleščine, ali drugih jezikov.

Ni dolgo od tega, kar smo se čisto slučajno srečali s tako rajnico; besedo, od katere je ostal samo še spomin in je danes nihče več ne uporablja. Malokateri starejši človek se morda še spominja, da jo je kdaj, v svoji rosi mladosti, slišal. Nekdaj pa je morala biti splošno poznana in uporabljena beseda. Mislimo v teh vrsticah na izraz »jegno«. Ta beseda je na Krasu pomenila delno ograjeno dvorišče. »Borjač« pa je bil popolnoma ograjen prostor pred hišo.

»Igrali smo se na stričevem jegnu«, to je bil stavek, ki nam je potrdil sum, da je še živ spomin na to besedo, ki je danes, kot toliko drugih, žal šla v pozabo. Prav zaradi tega nam verjetno beseda ne zveni niti arhaično, ampak prej kot popolnoma tuja beseda, ki si je ne znamo razlagati. Iz radovednosti smo zato pogledali, kaj pravi Pleteršnik k tej besedi. Res jo dobimo v njegovem znamenitem slovarju in lahko ugotovimo, da jo Pleteršnik enači s pojmom »gumno«, to je delom dvorišča, na katerem so navadno mlatili. V drugem

pomenu pa ji pripisuje še ožji pojem, se pravi, da je »jegno« samo tisti del dvorišča, ki je čiščen, gladek in stoji pred hišo. Pleteršnik beleži, da je to beseda iz Hrušice v Istri; kot smo sami ugotovili, pa je bila še do prve polovice tega stoletja še poznana na Krasu, recimo v Krepljah pri Dutovljah.

Iz radovednosti smo tudi pogledali v nekatere druge slovarje. Ker fonem *j* rad nastane iz fonema *h*, smo pogledali besede, ki se začenjajo s to črko; tako ima nemški glagol »hegen« tudi pomen ograditi, švedski samostalni »hägna« pa pomeni obzidan prostor, ogrado.

»Jegno«, slovenska beseda srednjega spola, ki je danes najbrž nihče več ne uporablja, je še za naše dede pomenila čisto določen pojem. Se pravi, delno ograjeno dvorišče.

Poleg te besede pa je danes pozabljenih še veliko drugih starih besed, ki so jih hranile in uporabljale naše vasi. Koliko Slovencev bi danes razumelo strokovne izraze, ki so jih vsak dan uporabljali naši kmetje? Malokdo! Svet se spreminja, besede umirajo, lepo in prav pa je, če se tudi ob takih besedah, ki nam danes ne pomenijo nič več in ki jih več ne rabimo, ustavimo in pomislimo ter jih skušamo ohraniti v spominu. To so besede, ki so bile del besednega zaklada naših dedov, in z njihovo pomočjo tudi lepše in lažje razumevamo našo preteklost in zgodovino.

Marko Tavčar

Minister Colombo v Vzhodni Nemčiji

Zunanji minister Colombo je odpotoval na krajši uradni obisk v Vzhodno Nemčijo, kjer ga je danes sprejel predsednik Honecker. Italija in Nemška demokratična republika sta navezali redne diplomatske odnose pred deset leti in sicer 18. januarja 1973. Colombo je prvi italijanski zunanji minister, ki uradno obišče vzhodni Berlin. Njegova prisotnost v nemški demokratični republiki sovпада z obnovitvijo pogajanj med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo o takoiimenovanih evropskih raketah. Pogajanja se vodijo v Ženevi. V vzhodnonemški prestolnici se je zunanji minister Colombo pogovarjal s svojim ko-

legom Fischerjem predvsem o odnosih med Vzhodom in Zahodom ter o vprašanju evropskih raket. Pred dnevi je bil na obisku v vzhodnem Berlinu tudi sovjetski zunanji minister Gromiko, ki se je vračal z obiska v zahodnonemški prestolnici Bonn. Colombo pa prihaja iz Bruslja, kjer so zunanji ministri Evropske gospodarske skupnosti proučili zadnje sovjetske predloge o kočljivem vprašanju nameščanja novih raket v Evropi. Colombo in Fischer sta proučila tudi vprašanja, ki so v zvezi s potekom konference o evropski varnosti in sodelovanju in ki se tičejo dunajskih pogajanj o zmanjšanju takoiimenovanega konvencionalnega orožja.

—o—

NOVI ZAKONIK KANONKEGA PRAVA

Papež Janez Pavel II. je razglasil novi zakonik kanonskega prava, ki pa bo postal veljaven 27. novembra letos, se pravi na prvo adventno nedeljo. Novi zakonik vsebuje skupno 1752 kanonov ali členov oziroma postav in se deli na sedem knjig. Pripravljalna dela in sestava novega zakonika so trajala skupno 18 let. Novi zakonik uresničuje smernice drugega vatičanskega cerkvenega zbora. Vsebuje nekaj členov manj kot zakonik, ki ga je bil leta 1917 razglasil papež Benedikt XV. Stari zakonik bo torej ostal veljaven še kakih 10 mesecev.

Maocetungovi vdovi spremenili kazen

Kitajske oblasti so Maocetungovi vdovi, ki je bila 25. januarja leta 1981 obsojena na smrt, spremenile kazen v dosmrtno ječo. Pomilostitev velja tudi za drugega člana takoiimenovane »šangajske četverice«, bivšega ministrskega podpredsednika Zang Čin Kiaa. Ostala dva člana skupine sta bila bivši partijski podpredsednik Vang Hong Ven in Jao Ven Juan, ki je bil v partiji odgovoren za propagando. Prvi je bil obsojen na dosmrtno ječo, drugi pa na 20 let zapora. Šangajski četverici ali tolpi, kot so jo imenovali Kitajci so očitali, da je pripravljala zaroto z namenom, da

se polasti oblasti v državi ter da je izvajala nasilje proti ljudstvu. Voditeljica šangajske skupine je bila prav Maocetungova vdova Jijang King. V mladosti je bila gledališka igralka, z Maocetungom pa se je poročila leta 1939. Med sodno razpravo je bila, v nasprotju z Zang Čing Jaom, ki ves čas ni spregovoril besedice, zelo živahna. Večkrat so jo morali s silo odnesti iz dvorane. Tako je bilo tudi na dan razsodbe. Ko je zvedela, da je bila obsojena na smrt, je Maocetungova vdova zavpila, da je edino Maocetungova revolucija pravilna.

Rešimo Repentabor!

Repentabor s svojo znamenito božjepotno cerkvijo Marije Vnebovzete, ki jo vidimo lahko daleč naokoli, je v nevarnosti, da bo razpadel. Čas in vremenske razmere so močno prizadele to starodavno zgradbo, ki je značilen primer utrjenih cerkva po vsej slovenski deželi. Tabor je edinstveno zgodovinsko in arhitektonsko bogastvo, ki ga moramo ohraniti bodočim rodovom.

Repentabrski župnik Tone Bedenčič se je v teh dneh močno zavzel, da bi javnost

Repentabor je prav gotovo zelo stara človeška naselbina, saj je bilo na griču gradišče, nekateri so tudi mnenja, da je bil v rimskem času prav tam utrjen stolp, vsekakor pa so grič začeli utrjevati, ko so čez Kras začele vdirati v Furlanijo barbarške horde in pozneje Turki. Tako je Tabor sredi XIV. stoletja dobil svoje trojno obrambno zidovje, ki je branilo ljudstvo in njihovo blago pred napadi Turkov, ki so posebno v drugi polovici XV. in na začetku XVI. stoletja skoraj vsako leto, v večjih ali manjših skupinah plenili in ropali po Krasu. Razni urbarji tistih let nam potrjujejo, da je Kras prav zaradi teh vpadov močno trpel. Turki so odpeljali v suženjstvo veliko ljudi in marsikatera kmetija je bila zato neobdelana. Močno so morale tudi kužne bolezni, ki so bile redni spremljevalec vojn. V stiski so se ljudje

zatekali s prošnjami k Materi božji in prav v tem tako težkem času, ko je bil Kras skoraj popolnoma gospodarsko uničen, so ljudje in seveda tudi nekateri premožnejši meščani ali grofje priskočili na pomoč, da so na začetku XIV. stoletja zgradili cerkev, ki je bila približno tako velika, kot je današnja. Veliko prostovoljnega dela in truda so morali naši ljudje vložiti, da so zgradili Tabor. Seveda so ga tudi redno vzdrževali, saj je moral biti vedno pripravljen na obrambo. Tabor je tako postal nekakšno upravno središče za vso občino, srenjska hiša pa prostor, kjer so se zbirali in odločali o občin stvareh.

Današnjih gospodarskih in tehničnih sposobnosti ne moremo niti primerjati s tistimi okrog leta 1500, prav zato je samo stvar človeške in kulturne občutljivosti, če bo Repentabor v kratkem temeljito obnovljen in popravljen. Naša slovenska javnost pa je tudi dolžna, da s skrbjo in zanimanjem spremlja usodo tega kraškega bisera.

V nedeljo, 30. januarja 1983, ob 17. uri
bo v Kulturnem domu v Trstu

II. REVIJA GODB

Nastopajo:

Pihalni orkester Breg
Godba na pihala Vesna iz Križa
Godbeno društvo Prosek
Godba V. Parma iz Trebč
Godba na pihala iz Ricmanj
Godbeno društvo Nabrežina

in pristojne oblasti bile seznanjene z nujnostjo obnovitvenih del. Vsi vemo, da so srenjsko hišo pred nekaj leti toliko popravili, da je sedaj popolnoma uporabna. Nujno potrebna pa bi bila popravila cerkve in tudi župnišča. Obe zgradbi imata veliko arhitektonskih zanimivosti, ne glede na dejstvo, da je ves Tabor s svojim ednim zidom, ki še stoji, kot celota tako pomembna arhitekturna zanimivost, da je popravilo dolžnost, ki se ji ne moremo odpovedati.

Po mnenju strokovnjakov zavoda za spomeniško varnost, bi popravilo Repentabra zahtevalo vsaj 200-300 milijonov lir. Vsota, ki jo bo dežela in pristojne oblasti skušale najti, pa bo verjetno komaj zadoštovala za najnujnejša dela.

Šolniki tožijo prosvetnega ministra

Prav gotovo doživlja italijanska šola precejšnjo krizo. Po dolgem času so sicer letos v teku natečaji za stalež učiteljev in profesorjev, ki bodo končno uredili stalež nekaterih šolnikov, ki so že vrsto let poučevali kot letni suplenti.

V ponedeljek je 60 slovenskih učiteljev pisalo pismeno nalogo za natečaj. Naloge, ki so jih pisali na italijanskem liceju Oberdan, so bile zanimive in dovolj splošne, da so se kandidati lahko razpisali. Večina se je odločila za nalogo iz splošne pedagoške problematike, ki je v naslovu spraševala po prijemih, ki jih učitelji morajo poznati in uporabljati pri spodbujanju inteligence, logike in dojemljivosti pri otrokih. Ustni del preizkušnje za učiteljska mesta pa bo spomladi, verjetno proti koncu šolskega leta.

Vsodržavna stavka šolnikov pa je v torek okrnila pouk na veliki večini slovenskih šol. Sindikat slovenske šole je podprl

stavko tudi z utemeljitvijo, da zadnji vladni ukrepi prinašajo slovenski šoli veliko nepravilnosti. Na sestanku, ki je bil na šoli »Oton Župančič« pri Sv. Ivanu, so prisotni razpravljali o novih protestnih sredstvih in predvsem o perečem vprašanju suplentov, ki že več mesecev niso dobili plače. S tem v zvezi so na sestanku sprejeli dva sklepa. V tiskovnem poročilu SSS pravi, da se bodo profesorji vzdrževali ocenjevalnih sej ob zaključku polletja in se bodo omejili le na opravljanje 18 ur dela v razredu; učiteljstvo osnovnih šol bo podprlo zadržanje profesorjev s tem, da se bo stro-

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu bo v okviru svojega delovanja tudi v letu 1983 podelilo v mejah svojih možnosti dijakom in učencem slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem nekaj mesečnih oziroma enkratnih denarnih podpor.

Interesenti naj se oglašijo na sedežu društva v Trstu, ul. Machiaveli 22/II (tel. 65612), kjer bodo dobili informacije in obrazec za izpolnitev prošnje.

Uradne ure: vsak ponedeljek od 16. do 18. in vsak četrtek od 10. do 12. ure.

Proslava stoletnice SOKOLA

V tržaškem Kulturnem domu je bil v petek prejšnjega tedna pravi praznik slovenskega zamejskega športa. Proslava ob 100-letnici ustanovitve prve slovenske telovadbene organizacije v Trstu, Sokola, je namreč izzvenela ne samo kot primerna oddolžitev vsemu, kar je sokolska organizacija pomenila našim dedom in babicam, ampak tudi izraz življenjskosti našega današnjega športnega in telesno-kulturnega udejstvovanja.

Prireditve se je udeležilo veliko gostov tako iz Slovenije, kot tudi krajevnih oblasti. Med njimi tudi deželno in pokrajinsko predstavništvo zveze CONI in drugih športnih federacij.

Na sporedu, ki ga je povezoval prof. Ivan Peterlin, je bila vrsta telovadnih nastopov, ki sta jih pripravila gimnastični odsek športnega združenja Bor in Športno združenje Dom iz Gorice.

Športniki pa so svoj slavnostni večer

začeli z nastopom otroškega zbora »Vesela pomlad«, ki ga vodi Franc Pohajač, ki je zapel vrsto slovenskih pesmi. Pevskemu nastopu je sledil pozdravni govor predsednika ZSSDI Oda Kalana, ki je lepo in kleno orisal zgodovinsko ozadje nastajanja sokolskega gibanja na Slovenskem in opozoril na pomen in razvojno pot te organizacije. Svoj poseg je zaključil s mislijo, ki je povezovala telovadno dejavnost sokolov z delom naših športnih društev. Telovadni nastopi, ki so sledili govoru, pa so potrdili uspešnost tega dela.

Prav tako je bilo petkovo vzdušje primerno ozadje za podelitev nagrad športnikom leta: Pučniku, Banu, Miličevi in ekipi Jadrana.

Zelo zanimivo je bilo tudi razstavljeno fotografsko gradivo in dokumenti, ki so pričali o delovanju sokolov. Razstavo so pripravili organizatorji ob pomoči Odseka za zgodovino tržaške študijske knjižnice.

go držalo postopkov in predpisov pri pripravi in izpolnjevanju osebnih listov učenec. Akcija bo trajala, dokler ne bo konkretnih zagotovil za redno plačevanje mezd.

V nadaljevanju poročila pa je rečeno, da odbor sindikata koordinira pravni postopek, ki ga sprožijo prizadeti suplenti brez plače proti prosvetnemu ministru. Odbor bo naknadno sporočil dan in uro srečanja z odvetnikom.

Sindikat slovenske šole je tako v vsodržavnem merilu najjasneje nastopil proti krivicam, ki jih doživljajo šolniki in še posebej suplenti.

Razpis 13. zamejskega festivala domače glasbe

SKPD »F.B. SEDEJ« in Ansambel »L. HLEDE« pod pokroviteljstvom občinske uprave iz Steverjana in pokrajinske uprave Gorica

RAZPISUJETA

13. Zamejski festival domače glasbe, ki bo v Steverjanu 2. in 3. julija 1983.

Za ansamble veljajo naslednji pogoji:

1. Na festival se lahko prijavijo vsi slovenski zabavni ansambli.
2. Organizator si prevzame stroške za kosilo, večerjo in prenočišče nastopajočih.
3. Komisiji, ki ju bodo sestavljali strokovnjaki in predstavniki občinstva, bosta podelili naslednje nagrade:

1. Nagrada za najboljšo melodijo L. 250.000 in trofej ansambla »L. HLEDE«
2. Nagrada za najboljšo izvedbo L. 200.000
3. Najboljši zamejski ansambel L. 120.000
4. Nagrada za najboljšo besedilo L. 80.000
5. Nagrada občinstva L. 80.000
4. Komisiji bosta tako sestavljeni:
 - a) komisija za ocenjevanje besedil
 - b) komisija za ocenjevanje glasbe.
5. Skladbi, ki ju bodo izvajali ansambli, morata biti izvirni ter prvič izvedeni na festivalu v Steverjanu.
6. Prijave se sprejemajo nakasneje do 30. aprila 1983 na sledeči naslov:

SKPD »F.B. SEDEJ« - Ans. »L. HLEDE«
Trg Svobode 6
34070 STEVERJAN - San Floriano del Collio - Gorizia - ITALIA
7. V prijavi morajo biti navedeni naslednji podatki: Ime, priimek, datum rojstva, sedanje bivališče vodje in članov ansambla. V dvojezičnem vzorcu, ki se prilaga v treh izvodih, pa morajo biti navedeni naslednji podatki: Ime in priimek, kraj rojstva, datum rojstva ter sedanje bivališče vodje in članov ansambla.
Podatki morajo biti točni in čitljivi.
8. Ansambli so dolžni poslati:
 1. notno gradivo v enem izvodu;
 2. tekst besedil;
 3. izpopolnjeno priloženo tiskovino »prijava«;
 4. fotografijo ansambla;
 5. dvojezično tiskovino.
9. Ansambli so dolžni sporočiti organizatorjem vsako spremembo v ansamblu (bivališče, sprememba članov v ansamblu, i.p.).

—O—

SPORAZUM O RIBOLOVU

Po dolgotrajnih pogajanjih in po hudih sporih, ki so trajali skoraj šest let, so prisotni ministri držav članic Evropske gospodarske skupnosti končno dosegli sporazum, ki na novo ureja ribolov ob obalah Severnega morja in Atlantskega oceana. Sporazum določa, da sme ulov znašati milijon in 400 tisoč ton za sedem vrst rib. Porazdelitev je naslednja: 37,5 odstotka ulova pripada Veliki Britaniji, 24 odstotkov Danski, 14 Zahodni Nemčiji, 13 Franciji, 7 Nizozemski, 4 odstotki Irski in 2 odstotka Belgiji. Vsaka država članica Evropske gospodarske skupnosti ima izključno pravico do ribolova na območju, ki je oddaljeno šest morskih milj od obale.

Benečanski kulturni dnevi

V Špetru so se prejšnji petek začeli »Beneški kulturni dnevi«, ki jih prireja študijski center »Nediža« in Slovenski raziskovalni inštitut. Letos bodo priredili šest predavanj, ki se bodo vrstila vsak drugi petek do konca marca.

Letos obhajajo »Beneški študijski dnevi« svojo deseto obletnico. Organizatorji pa so jih posvetili gospodarskim vprašanjem. Potekali bodo pod skupnim geslom: »Benečija pred obratom: zapostavljanje ali razvoj?«, ki je zelo pomemben za čas, ki ga pravkar preživlja Beneška Slovenija.

V sejni dvorani občinskega sveta v Špetru je bilo zato v petek še posebej slovesno. Prisotne, med katerimi sta bila tudi predsednik deželnege sveta Colli in župan občine Špeter Marinig ter druge osebnosti in oblasti, je pozdravil predsednik študij-

skega centra »Nediža« prof. Pavel Petričič, ki je v svojem posegu tudi poudaril prispevek, ki so jih »Benečanski kulturni dnevi« dali k poznavanju in razumevanju razmer v Benečiji.

Po Petričičevem pozdravu pa je dr. Laura Bergnach, predstavnik SLORI-ja, ki tudi sodeluje pri pripravi kulturnih dni, povedala nekaj misli o namenih pobude, ki so jo letos že desetič priredili.

Sledili sta predavanji sociologa, univerzitetnega prof. Darka Bratine in videmskega ekonomista in raziskovalca Grandinetti. Tudi predavanja, ki bodo na vrsti vsak drugi petek v Špetru, bodo skušala razčistiti in opredeliti gospodarsko prihodnost Beneške Slovenije, saj je gospodarski moment bistvene važnosti za vsako narodno skupnost.

Brošura ob poimenovanju osnovne šole v Jamljah

Ob poimenovanju osnovne šole v Jamljah po Igu Grudnu je izšla lična brošura, ki jo je izdelal pripravljalni odbor. V kratkem uvodnem članku, ki ga je podpisal odbor, je med drugim rečeno: »Iga Grudna smo izbrali zato, ker je nam krajevno najbližji pesnik. Njegov rojstni kraj je namreč Nabrežina, Jamlje pa so spadale pod nabrežinsko občino vse do leta 1947. Socialne in politične razmere naših ljudi je Igo Gruden dobro poznal in jih v svojih besednih stvaritvah tudi lepo opisal. Bil je tudi vsestransko razgledan človek, o čemer nam pričajo njegove pesmi, v katerih obravnava najtežje probleme svojega časa. Literarno delo je začel Igo Gruden s pesmimi za otroke, objavil jih je že s 15. letom starosti. Tudi v poznejšem življenju se je v svojih pesmih večkrat spomnil najmlajših. Nič čudnega torej, če so mladim zelo priljubljene, zlasti še našim otrokom, ki srečujejo v pesmi imena svojih vasi, kar budi v njih upravičen ponos. Vsi ti razlogi so bili odločilni dejavniki pri našem izboru osebnosti, po kateri naj bi se poimenovala osnovna šola v Jamljah.«

Živahno napisan esej o Igu Grudnu so napisale učiteljice. Niso pozabile na opis njegove osebnosti in celo zunanosti, po šegavem opisu Filipa Kalana. Ustanovitev ljudske šole v Jamljah pa je opisana po stari šolski kroniki izpred prve svetovne vojne. Kar z ganotjem pa gleda-

mo fotografije šolskih otrok iz šolskega leta 1913-1914 in iz prvih let po drugi svetovni vojni, pa tudi iz poznejših let, katerim se pridružujejo otroci iz letošnjega šolskega leta. Zanimivo je tudi primerjati število nekdanjih in sedanjih otrok. Tako jih je bilo npr. pred prvo svetovno vojno veliko več. V šolskem letu 1946-47 je imela jamljska šola 60 učencev, v letošnjem šolskem letu pa jih ima 17.

Članek o ustanovitvi šole spremljata še dva dobra članka pod naslovom »Iz zgodovine jamljske šole« in »Po drugi svetovni vojni«, ki žal nista podpisana, verjetno zaradi prevelike skromnosti avtorjev ali avtorok. O novem šolskem poslopu pa je napisala članek Milica Pahor-Povodnik. To vsebino dopolnjujejo zgodovinsko zanimivi podatki o učiteljih, ki so poučevali ali še poučujejo na slovenski osnovni šoli v Jamljah, in statistika o številu učencev v posameznih letih, pa tudi o nekdanjih večernih tečajih.

Brošura, ki vsebuje z ovitkom vred 26 strani, je lepo opremljena in obilno ilustrirana, med drugim s pesnikovo fotografijo, s fotografijo njegovega doprsnega kipa, ki ga je izdelal kipar Zdenko Kalin, in Grudnove rojstne hiše v Nabrežini.

Tudi ta brošura pomeni lep in dragocen doprinos k zgodovini slovenskega šolstva.

Slovensko šolstvo v tujini

Šola je za vsak narod najvažnejše kulturno in narodno središče. Toliko pomembnejša pa je šola za nas Zamejce, ker krepí in širi med mladino ljubezen do slovenske kulture in do slovenskega jezika.

O naši šoli v zamejstvu smo že mnogo pisali. Zato bomo posvetili nekaj misli delovanju slovenskih šol v tujini. Iz Slovenije se je preselilo na začasno delo v tujino precej delavcev; največ slovenskih izseljencev je v Zvezni republiki Nemčiji, Avstriji, Belgiji, Švici, Franciji in na Švedskem.

Slovenski delavci imajo s seboj tudi dru-

žine in zato živi v tujini tudi mnogo otrok. Da bi ti ne pozabili materinščine in domovine, sta Republiški komite za vzgojo, izobraževanje in telesno vzgojo SR Slovenije in Zavod za šolstvo poskrbela za pouk materinščine za otroke izseljencev.

V tujini deluje, med slovenskimi delavci, 43 vzgojiteljev in učiteljev (med te pa niso vključeni učitelji na Švedskem). Največ jih je v Zvezni republiki Nemčiji, in sicer 4 vzgojiteljice in 24 učiteljev. Predšolskih otrok je 203, ki obiskujejo samostojne oddelke ali nižje raz-

■ dalje na 7. strani

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Publikacija »Folklorist«

V Ljubljani izhaja drobna publikacija v obliki revije, ki ima naslov »Folklorist« in je glasilo odbora za folklorno dejavnost pri predsedstvu Zveze kulturnih organizacij Slovenije. List izhaja štirikrat na leto, a lansko leto, peto leto svojega izhajanja, je izšel tudi v dvojnih številkah. Človek, ki ljubi slovensko folkloro, rad seže po njih.

Zadnja številka na 20 straneh prinaša na uvodnem mestu spominski članek o umrli učiteljici za folklorne nastope v Beltincih v Prekmurju. Članek nam dobro prikaže, s kako vne- mo in veseljem delajo nekateri ljudje, da bi ohranili ali celo poživili slovenskemu narodu njegovo veliko folklorno bogastvo, ki je bilo toliko časa zanemarjeno. O pokojni učiteljici Slavi Žalig piše list: Neprecenljiva vrednost je ostala v njenem delu pri vzgoji mladega rodu v šoli, saj zlepa ni bilo tako popularne tovarišice (t.j. učiteljice, op. ured.), kakor je bila ona. S prav materinskim čutom, polna navdušenja, je poldrugo desetletje vodila šolsko folklorno skupino, še več, kar po dve skupini obenem, saj je bilo zaradi njenega prav materinskega odnosa do učencev na šoli vselej veliko število tistih, ki so se stiskali pred malo telovadnico in čakali na folklorne vaje. Čez dvesto nastopov je opravila Slava s svojimi »divjaki«, kakor jih je tolikokrat z obveznim nasmeškom na ustnicah rada imenovala. Vcepila je trdno folklorno korenino v mladino več generacij, saj malone sleherni njen nekdanji plesalec pleše ali pa je plesal v vrstah raznih skupin po naši okolici. Vsi so s ponosom nosili in nosijo še danes folklorno obleko na sebi, vedoč, da jih je učiteljica Slava dobro naučila.

Dve strani publikacije sta posvečeni folklornemu festivalu v Beltincih, ki je bil od 30. julija do 1. avgusta lani z udeležbo številnih folklornih skupin iz Slovenije, posebno s Štajerskega in Koroškega, udeležilo pa se ga je tudi nekaj tujih folklornih plesnih skupin. Na festivalu pa so prodajali tudi izdelke domače obrti. Take izdelke so tudi razstavili in sicer izdelke lončarjev, medičarjev, izdelke iz slame in iz domačega lanenega platna. Upokojenke beltinskega Društva upokojencev pa so pripravile v domačih pečeh nekaj priboljškov, ki jih

pozna ljudska kuhinja: retase, vrtanke, ocvirkove, orehove in makove pogače (t.j. potice) ter posolanke. Skoro teden dni pa je bila odprta razstava z naslovom »Od lanu do brguš«. Moto razstave — tkalstvo in vrvarstvo v Pomurju — je bil povsem dosežen — piše »Folklorist« — saj je bila po mnenju številnih obiskovalcev nadvse skrbno in nazorno pripravljena. Tako so si obiskovalci lahko ogledali celoten postopek tkanja, od lanenega semena prek rastline v raznih fazah zorenja, njene predelave in raznih pripomočkov v ta namen do izdelkov iz lanu in konoplje, t.j. platna in končnih izdelkov. Pri odprtju razstave in med osrednjo prireditvijo festivala čez teden dni sta stara mojstra tkalske obrti, zakonca Pucko iz Velike Polane praktično prikazala in razložila

postopek predelave lanu in tkanja, kar je še posebno pritegnilo zanimanje obiskovalcev. Iz knjige obiskov razstave je moč sklepati, da si podobnih prireditev ljudje še posebno želijo.

Tako taki folklorni festivali in nastopi obnavljajo v ljudeh ne le ljubezen in veselje do starih plesov, ampak tudi do ljudskih in umetnih obrti ter ljudskih iger, saj so priredili na festivalu v Beltincih tudi obsežno tekmovanje v ljudskih pastirskih igrah. Sodelovalo je okrog sto tekmovalcev iz glavnega kraja in iz okoliških vasi. Tudi to ima svoj pomen, saj so etnografi ugotovili, da so nekatere slovenske pastirske igre, npr. »svinko bitti«, stare tisočletja ter jim velja vsa pozornost strokovnjakov. Tako pastirsko igro poznajo samo še na Norveškem, kjer se tudi skoro enako imenuje.

Zanimivo je dolgo poročilo o lanskim Prazničnih dnevih slovenske folklorne v Portorožu. Poročilo naglašja lepoto folklornih nastopov skupin iz vse Slovenije, pa tudi brezbriznost portoroških turističnih organizatorjev, ki so se pokazali do prireditve brezbrizni. Ob koncu leta pa seveda tožijo o slabih rezultatih tuj-

dalje na 8. strani ■

Pesniška zbirka ob 70-letnici

Med zanimivimi novimi knjigami, ki so izšle zadnji čas v Sloveniji — po podatkih mesečnika »Knjiga« — je omeniti na prvem mestu pesniško zbirko Jožeta Udoviča. Udovič obhaja svojo 70-letnico, a je objavil doslej le tri pesniške zbirke. Prva je izšla leta 1961 in je imela naslov »Ogledalo sanj«. Vzbudila je veliko pozornost, saj je bila ena najboljših, kar jih je izšlo v povojnem času. Druga, z naslovom »Darovi«, je izšla leta 1975 in je šla mimo manj opaženo, morda zaradi razburkanega političnega dogajanja tistih let, ki niso bila naklonjena pesništvu in meditaciji. Zdaj je izšla pri Cankarjevi založbi tretja pesniška zbirka, ki ima naslov »Oko in senca«.

»Knjiga« piše o njej »Nova, tretja pesniška zbirka Jožeta Udoviča nam z novo svetlobo predstavlja svet, ki smo ga prvokrat zrl v »Ogledalu sanj« in ki nam je bil vdružno podarjen z »Darovi«. To je svet, ki nam je bil opisan kot nasprotje med stvarnim in človeško intimnim, kot zatekanje v svetlobo in senco duhovne svobode pesniških vizij, podob, osmišljanja bivanja in hkratne visoke samote pogovorov s samim seboj in z glasovi v času. Nova svetloba tega sveta, kakršna se nam odkriva v zbirki »Oko in senca«, lije iz oči, ki ponovno motre minulo, doživeto in opevano, v novi, širši, morda celo

bolj izostreni ali pravičnejši optiki, hkrati pa se v tej svetlobi in iz te svetlobe širi senca, ki opominja na minevanje. Svetloba in senca torej, kot že tolikokrat pri Udoviču, kot zmeraj v življenju. Udovičeva pesem se zdi zastrta, skrivnostna in včasih neulovljiva. Govori s podobami, v pesniški govorici, ki je v sorodu z modernim tokom sodobne svetovne poezije, moderna, a vendar vsa Udovičeva in vsa, pa najsi še tako vpeta v podobe, razvidna, človeška, človeku namenjena. V zbirki je objavljenih okrog sedemdeset pesmi, ki so vsebinsko razdeljene v šest ciklov. Knjiga predstavlja zaokrožen, očarljiv in samosvoj svet enega najpomembnejših lirikov slovenske poezije zadnjih petdeset let. Zbirko, ki je izšla ob pesnikovi sedemdesetletnici, je opremil Branko Simčič.

K temu je pripomniti, da je bil Jože Udovič eden glavnih sodelavcev predvojne revije Dejanje, ki jo je izdal Edvard Kocbek. V njej je objavil pesmi, a pod psevdonimom tudi dobre novele, v katerih je sočno in slikovito opisoval življenje na Notranjskem, okrog Loža in Starega trga, kjer je doma. Po vojni pa, kot se zdi, ni več pisal novel in poredko se je oglašal v revijah tudi s pesmimi, a vsaka njegova pesem je bila dogodek.

MEDNARODNA REVIIJA O KLOBUKU IN PANTERJU

V začetku septembra lanskega leta je naš list objavil poročilo o odmevih, ki jih je ime- lo odkritje grba Karantanije in raziskava o grbu Slovenske krajine (Dolenjske). Šlo je v prvem primeru za črnega panterja, v drugem pa za črn klobuk, s katerim so ustoličevali koroške vojvode. Študiji o teh znakih je objavila nova izdaja »Glas Korotana« št. 7/1981 (Naslov: p. Ivan Tomažič, Albertgasse 48, 1080 Wien, Avstrija), obenem z objavo sklada za pospeševanje študijev o slovenski zgodovini, iz katerega bo za posebne dosežke podeljena nagrada vsakih nekaj let. Sklad je zamisel p. Ivana Tomažiča, študije o grbih pa sta prispevala Jožko Šavli in Vinko Mirt.

Pozornost novim odkritjem v slovenski zgodovini so namenile tudi radijske postaje: Trst A, in v slovenskih oddajah Radio Celovec ter Radio Köln. Pa tudi »The South Slav Journal« v Londonu je o tem poročal in Library of Congress v Washingtonu je naročila izvod »Glas Korotana«.

Kasneje je o omenjenih študijah ter o domu Korotan na Dunaju prinesla poročilo tudi znana revija »Europa Ethnica«, ki izhaja na Dunaju in omenila v poročilu 15-letnico doma Korotan ter dograditev novega doma Koper v njegovi bližini, kar je vse sad požrtvovalnosti in prizadevanj rektorja p. Ivana Tomažiča.

Ob vsem tem pa je prav tako razveseljivo,

da je o novih odkritjih poročala tudi mednarodna heraldična revija »Archivum Heraldicum«, najuglednejša te stroke, ki izhaja v Švici. V njej je o »Glasu Korotana« ter o karantanskem klobuku in panterju poročal prof. dr. Hans Jäger-Sustenau, sedanjí častni predsednik heraldičnega društva »Adler« na Dunaju, kateremu je poprej predsedoval vse od leta 1968. Oba slovenska zgodovinska grba, bodisi klobuk kot panter, sta odslej zaznamovana v mednarodnih heraldičnih krogih. Pisec, priznani strokovnjak ne najde nobene pripombe na karantansko poreklo obeh znakov, saj je npr. panterja označil za karantanskega že raziskovalec štajerskega grba A. A. von Siegenfeld v svoji študiji (Gradec, 1900). Navaja pa še dodatno obravnavo »La Panthère de Styrie« (R. Viel, Archivum Heraldicum 1964).

Tako se postopoma, če ne doma, vsaj v svetu, le uveljavlja stvarnejše gledanje na sloven-

O ohranjanju stare materialne kulture

Moderna etnografija posveča veliko pozornost tako imenovani materialni stari kulturi, od nekdanjih mestnih in kmečkih hiš do orodja, okrasja in starih cehovskih navad ter seveda noš za praznik in vsak dan, prehrane in drugega. To pa ne ostaja samo ena od panog etnografije, to se pravi, ne poteka v zaprtem krogu, omejenem samo na etnografske strokovnjake in študente, ampak se spreminja v zavest, ki prodira v širše kroge in postaja del splošne kulturne zavesti našega časa, vsaj tiste, ki se čuti odgovorna za javno blaginjo in za usodo naroda pa tudi človeštva v prihodnosti. Ta panoga etnografije se z ljubeznijo ukvarja z majhnimi materialnimi stvarmi, ki obdajajo človeka v njegovem ožjem okolju in mu služijo pri njegovem delu in kratkočasju v prostem času, pa tudi z velikimi problemi materialne kulture, kakor je npr. ohranjanje in varstvo širšega človekovega okolja, kot ga predstavljajo polja, poljedelstvo, živinoreja z njenimi stavbami, mlini, čebelarstvo, sirarstvo itd. Večino tega bi lahko zajeli v pojem poljedelske ali kmečke pokrajine.

O tem je prinesel dnevnik »Corriere della Sera« 24. t.m. na kulturni strani zelo dober članek pod naslovom »Zakaj uničujemo poljedelsko pokrajino?«, ki ga je napisal Fulco Pratesi. V njem najprej opozarja, kakšno bogato dediščino je prejel italijanski narod v pogledu poljedelske materialne kulture od preteklosti, npr. kar zadeva lepoto pokrajine v Toskani, Umbriji in Markah z njeno pestrostjo drevoredov, živih mej in njiv, kar je že od nekdaj navdihovalo slikarje, posebno v dobi renesanse, ali kar zadeva čudovito kmečko okolje v Apuliji, gorske kmetije v alpskih krajih z njihovim omrežjem gorskih poti in ograd, pašne na Garganskem polotoku in v Liguriji, olivne gaje v Kalabriji, vrtove v pokrajini okrog Barija, kjer tvorita rjasto-rdeča zemlja in svetlo kamenje ograd lepo nasprotje s sinjim listjem artičok in s spontano arhitekturo hiš.

Toda zaradi neobčutljivosti tehokratov in lokalnih uprav oziroma zaradi potreb industrializiranega poljedelstva in seveda širjenja mest in njihove civilizacije, pa tudi zaradi pomanjkanja predpisov o zaščiti te stare kmečke materialne kulture so te vradnote vedno bolj v nevarnosti. Med drugim opozarja Fulco Pratesi tudi na uničevanje kulturne pokrajine v deželi Furlaniji-Juljski krajini, kot jo predstavljajo polja pre-

prežena z živimi mejami, drevoredi, gozdiči in jagnjedi, ki napravljajo oziroma so napravljali ravnino med Timentom in Sočo za vzor vedre kmečke pokrajine. Prav tako opozarja na uničevanje oljčnih gajev, kot npr. v krajih, kjer so zgradili mrtvorojeno velikansko tovarno Gioia Tauro. Uničenju so izpostavljeni tudi elegantna kmečka posestva in hiše v Toskani, cement pa preplavlja tudi že vrtove z južnim sadjem na

Siciliji. Kako je mogoče dopustiti kaj takega, se sprašuje avtor? Kar zadeva polja med Timentom in Sočo, je posegel vmes že celo Mednarodni sklad za ohranitev naravnega okolja WWF.

Tako uničevanje kulturne pokrajine pa ne pomeni samo zapravljanja stare kulturne dediščine, ampak zapravljanje sploh. Kajti kje je rečeno, da je tako imenovano industrializirano kmetijstvo (tj. intenzivne kulture) enotnih pridelkov na velikih površinah zares bolj gospodarsko in donosno kakor tradicionalno, zaokroženo kmetijstvo? Res je, da omogoča uporaba ve-

dalje na 8. strani

Slovensko šolstvo v tujini

■ nadaljevanje s 5. strani

rede dopolnilnega pouka v materinščini. Vseh otrok, ki obiskujejo dopolnilni pouk v materinščini, je v Nemčiji 2304.

V Avstriji deluje 8 učiteljev, v ostalih državah, kjer živijo slovenski delavci, pa je število učiteljev mnogo manjše.

Kako poteka izobraževanje? Gre zlasti za dopolnilni pouk slovenskega jezika enkrat ali dvakrat na teden. V šolskem letu 1981/82 je potekal ta pouk v 10 zahodnoevropskih državah, v letošnjem šolskem letu pa v 8, ker je bil zaradi pomanjkanja otrok ukinjen na Švedskem in na Norveškem. Temelj vsega izobraževanja med slovenskimi delavci v tujini so vzgojno-izobraževalni programi za predšolsko, osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje, ki so v veljavi v Jugoslaviji. Seveda je izobraževanje v posamezni državi odvisno od tega, kako le ta opredeli svoje pristojnosti. Na Švedskem sami odgovarjajo za dopolnilni pouk v slovenskem jeziku, sami ga financirajo, sami izbirajo učitelje, ki poučujejo po posebnih učnih načrtih, ki so jih sestavile švedske šolske oblasti. Iz učnih načrtov so izvzeli zemljepis in zgodovino. Tudi v Zvezni republiki Nemčiji je težnja, da bi vključili slovenske otroke v nemško družbo. V petih od enajstih zveznih dežel dopolnilni pouk organizirajo jugoslovanska diplomatska in konzularna predstavništva. V ostalih deželah Zvezne republike Nemčije pa je za pouk pristojna nemška šolska oblast, ki sama zanj skrbi in mu določa vsebino. Število ur slovenskega jezika je odvisno od finančnega ministra in od posameznih krajevnih oblasti, ki določajo, kako bo potekal pouk v slovenščini.

Najbolje je organizirano izobraževanje tam, kjer poteka pouk v slovenskem jeziku na jugoslovanske stroške: ponekod prispeva nemška oblast 25% potrebnega denarja, drugje pa 80%, ostalo financira Jugoslavija.

Učiteljevo delo med izseljenci zajema tri področja:

- a) Poučevanje slovenskega jezika in drugih predmetov zlasti zgodovine in zemljepisa.
- b) Delo v kulturnih društvih ter še v drugih, kot so športna in telovadna društva.
- c) Učitelj je v tujini posredovalec sprotne novice iz matične domovine.

Učitelj je duhovni vodja enega ali celo več kulturnih društev; ni pevskega zbora ali folklorne skupine med Slovenci v tujini, da ne bi bilo med pobudniki in glavnimi voditelji skupin učitelja.

Učitelji, ki so zaposleni v tujini, imajo razne težave pri pedagoškem delu. Za marsikatero učitelja pomeni zaposlitev vsakodnevno potovanje v drug kraj, oddaljen tudi 100 km. Učitelji poučujejo v razredih, ki so zelo heterogeni, saj združujejo otroke od predšolske dobe do 15 let. Različna raven jezikovnega znanja otrok zelo otežkoča pedagoško delo učitelja in zahteva od njega veliko domislivosti in ustreznega pedagoškega znanja. Njihovo delo je velikega pomena za ohranjanje materinščine v tujini. Slovenija pošilja svoje učitelje v tujino, pošilja med slovenske delavce v tujini tudi šolske knjige in skrbi za izpopolnjevanje prosvetnih delavcev v tujini. Ta skrb Slovenije je razumljiva saj je treba ohranjevati slovenski jezik in kulturo povsod tam, kjer živijo Slovenci.

M. P.

sko zgodnjo zgodovino, posebno na Karantanijo, v primeri s tistimi, ki so ga pred sto leti razširili nemškonacionalni krogi, za njimi pa panslovansko usmerjeni pisci. Enim kot drugim je namreč odgovarjalo, dasi z različnimi cilji, ponarejanje slovenske zgodovine. Nemški nacionalci so hoteli Slovence rešiti sramotnega slovenstva s tem, da bi jih pritegnili v nemštvo, ki naj bi bilo imenitnejše in naprednejše. Panslovanski izobraženci pa so nas hoteli »odrešiti« tisočletnih nemških okovov in nas poslovaniti, da bi bili tako močan narod, ki bi lahko kljuboval nemškemu pritisku. Seveda bi bila v enem kakor v drugem primeru »rešitev« ta, da bi Slovenci kot narod izginili. Posledice teh gledanj so ostale zacementirane v šolskih knjigah, programih in v javnem mišljenju, ki so ga oblikovali na pragu stoletja pesniki in pisatelji. In v prepričanju, da smo pač res hlapčevski in da nismo nikoli bili kaj

drugega, se tudi nihče ni pozanimal, da bi preučil slovensko preteklost s slovenskih izhodišč. Najraje so kar prepisovali nemške razlage, češ da so gotovo bolj znanstvene od domačih. Pri tem pa so posamezniki na tistem upali, da bodo nemški krogi postali na njih pisanje pozorni, o njem poročali in si bodo tako ustvarili mednarodno poznano znanstveno ime. Povrh vsega pa so bili tudi politični režimi naklonjeni takšnim potvorbam in polresnicam, ker so služile njih zakritim namenom, neopazno spraviti v slovensko mišljenje megalomanske mite o panslovanstvu, internacionalizmu ipd. ter s tem sprožiti razkroj mišljenja o lastni narodnosti, jeziku in kulturi Slovencev. Posledice teh sistematičnih dresur lahko vidimo v potujčevanju množice slovenskih ljudi na Koroškem ali v Trstu, ko so se potujčili prav zato, ker v slovenstvu niso videli ničesar pomembnega, marveč samo sramotno hlapčevstvo. To je bil

prvenstven namen ideologij o hlapčevstvu Slovencev, na videz odrešitvenih, dejansko pa pogubnih. Delovale in delujejo s polresnicami, tako da zamolčujejo vse, kar je bilo kaj pomembnega v slovenski zgodovini. Kritike takih prijemov pa razglašajo za »nacionaliste«, kot da bi v njih kritičnih izvajanjih bilo nekaj nevarnega, čemur se je boljše izogibati. In podobno.

Ob takšnem stanju je toliko pomembnejše, da je o karantanskih znakih poročala sedaj prav mednarodna (sic!) revija »Archivum Heraldicum«, tako da so vsi tisti, ki se zanimajo za heraldiko, zgodovino in podobne vede, seznanjeni s tem, da je doslej poznani »štajerski« panter v resnici karantanski, znameniti kmečki klobuk kot izraz ustoličevanja pa prav tako. Znaki, s katerimi se ne morejo primerjati nobeni drugi.

(Dalje)

O ohranjanju... Upanje v računalnike?

■ nadaljevanje s 7. strani

likih traktorjev in drugih strojev na velikih, celo umetno namakanih in z umetnimi gnojili gnojnih površinah obilne pridelke, toda če se to izmeri glede na potrošeno energijo, obračun ni več tako negativen za tradicionalno kmetijstvo, ki je pri tem ne le varovalo, ampak celo ustvarjalo kulturno okolje in bilo v oporo naravi s svojimi nešteti živimi mejami, drevjem, močvirji in kali, kjer so našle zaščito koristne divje živali, žuželke in rastline, ki so skrbele za opravevanje in za ravnovesje v naravi. Moderno umetno poljedelstvo se je vsemu temu odreklo v funkciji velikih traktorjev, da lahko nemoteno orjejo svoje brazde sem in tja. Jasno je, da izginja s kulturnim poljem tudi stara kmečka kultura. Toda ali smo gotovi, da se nekoč to ne bo izkazalo za zmoto? sprašuje avtor.

Seveda pa ta razglabljanja ne veljajo samo za italijansko, ampak tudi za druge kulturne pokrajine, čeprav so marsikje v Evropi, kot npr. v Avstriji, Nemčiji, skandinavskih državah, na Holandskem, v Belgiji, v Angliji in na Irskem že zelo naprej v varstvu kulturne pokrajine, ki je dejansko identična s pravo kmečko pokrajino. Želeti je, da bi čimprej in čimbolj prodrlo tudi spoznanje o nujnosti ohranitve in varovanja slovenske kmečke kulturne pokrajine in naše izredne kraške kulturne pokrajine, ki je podvržena naravnost pospešenemu in do kraja nesmiselnemu uničevanju predvsem s strani tržaških mestnih oblasti (razlaščenja itd.)

Poravnajte naročnino!

PUBLIKACIJA »FOLKLORIST«

■ nadaljevanje s 6. strani

skega prometa. Poročilo pravilno poudarja, da folklornim skupinam ne sme iti predvsem za zunanji blesk, ampak za pravo doživljanje. Takemu zunanjemu blesku se predajajo nekatere osrednje ljubljanske folklorne skupine, npr. »Tine Rožanc«, katerih člani izhajajo iz mestnega okolja.

Naše zdravje

CINK

Cink je osnovna sestavina vseh encimov, ki urejajo presnovo. Pomanjkanje se kaže v izgubi teka, izpadanju las, do vzetnosti za kužne bolezni, slabo se celijo rane, v zastanku rasti in privrženosti infekcijam. Pri zarodku lahko pride do nepravilnosti v razvoju, ki jih pripisujejo pomanjkanju cinka in povečanju fitina v kruhu. Stresi, neuroze povzročajo izločanje cinka z urinom.

BAKER

Baker je neogibno potreben za nastajanje učinkovitih encimov, potrebnih pri presnovi. Pomanjkanje bakra povzroča slabokrvnost, podobno kot pomanjkanje železa, in povzroča sivence las. Živalim, ki s hrano niso dobivale dovolj bakra, se je zvišal kolesterol, prišlo je do poapnenja

Ameriška revija »Time«, ena najbolj razširjenih na svetu, je proglasila za »človeka leta« za leto 1982 kompjuter, to je računalnik. Morda je bilo to mišljeno ironično, na račun manjše za kompjuterje. Morda izzivalno. Morda je hotelo biti to svarilo pred nevarnostjo, ki jo predstavlja kompjuterji. Vsekakor je odjeknilo zelo neprijetno v svetu, ki še kaj da na humanistično omiko. Pomenilo je, da je uredništvo revije »Time« postavilo stroj nad človeka oziroma za boljšega od človeka, vsaj v enem letu. Toda naj je bila mišljena ta izbira kakorkoli, pomeni vendar žalitev za človeka, tudi najbolj preprostega človeka, in veliko mero naivnosti.

Uredniki revije »Time« gotovo niso ljudje, ki bi se jim lahko mimogrede pripetil tak spodrselaj. Če so izbrali kompjuter namesto človeka, so imeli za to neke razloge. Če pa stvar dobro premislimo, ti razlogi niso mogli biti nič drugega kot učinkovitost. Američani, kot vemo, občudujejo učinkovitost, uspeh, zmago v tekmovalstvu. In kompjuter, računalnik, lahko skoro na vseh področjih prekosi človeka, prekosi tako zelo, da je vsaka primerjava med človekom in kompjuterjem sploh nesmiselna. Le na enem področju kompjuter ne more prekositi človeka, niti najbolj preprostega, revnega, bolehnega ali nemočnega človeka — kompjuter ostane vedno stroj, izdelek človeških rok oziroma tehnike, ki si jo je izmislil in jo izdelal človek, orodje, čeprav veliko bolj popolno kot npr. nož, samokolnica, pisalni stroj ali televizor.

Kompjuter nikoli ne bo sam svoj gospodar, nikoli ne bo imel proste volje, nikoli čustev, nikoli ne bo sposoben veselja ali žalosti ali kesanja ali navdušenja. Nikoli ne bo razmišljal z lastnimi možgani, samostojno, po lastnem navdihu. Vedno bo sposoben računati samo tisto, kar mu bo ukazal človek in kar bodo človeški možgani položili v njega. Ni izključeno, da se lahko tudi v kompjuterju sproži nek sa-

mostojen elektronski proces, podoben mišljenju, toda to se lahko zgodi samo zaradi kakega incidenta, kakor če nekdo pozabi ugasniti avtomobilski motor in potegniti zavoro, avto pa je parkiran na strmini. Jasno je, da se bo začel premikati in da bo zdrvel navzdol. Tako bo lahko kompjuter morda napisal tudi neko zgodbo, v kateri pa bo kvečjemu samo nekaj logike, a ne bo samostojnih misli in tudi ne čustev.

Samo ljudje, ki so nagnjeni k občudovanju moderne tehnike in skušajo napraviti iz nje mit, pripisujejo ji nadnaravne zmožnosti kot vsem mitom, lahko postavljajo kompjuter nad človeka. Pred takim precejevanjem in mitičnim pojmovanjem

V Društvu slovenskih izobražencev bo ponedeljkov večer, 31. januarja, posvečen srečanju z Mariom Magajno, fotoreporterjem in pričevalcem naše povojne zamejske zgodovine ob izidu njegove knjige »Trst v črno-belem«. Začetek ob 20.15.

kompjuterja svarijsi vsi resnični humanisti, saj tako mitiziranje računalnikov lahko gladko in hitro pripelje do njihove strahotne zlorabe. Če bo kdaj izbruhnila atomska vojna, se bo to gotovo zgodilo po pomoti kompjuterjev, kajti tudi kompjuter se lahko zmoti, kot se moti včasih človeška logika, ki ga je izdelala in vgradila vanj svoj računski sistem.

K izbiri kompjuterja za »človeka leta 1982« je izjavil znani humanist in teolog p. Armando Guidetti, »da pomeni to popačenje pojmovanja človeka. Naj je računalnik še tako popoln, ni živ in ni človek, ampak samo orodje, ki ga je iznašel človek in koristno samo pod nadzorstvom človeka. Morda je hotel »Time« s svojim čudnim predlogom — ki ni plod ugotavljanja javnega mnjenja, ampak se zdi samo avtonomna izbira urednika in izdajatelja revije — doseči samo, da bi ljudje razmišljali o pozitivnih in negativnih posledicah, ki jih bo imela vedno večja uporaba računalnikov na človeka«. Teolog Guidetti pa je tudi posvaril: »Čim bolj bodo človeške sposobnosti inteligence, spomina, izbir in osebnih raziskav zamenjane z avtomatičnimi stroji — računalniki — tembolj bodo te človekove sposobnosti v nevarnosti, da začnejo usihati, s čimer bo postal človek intelektualno vedno bolj reven«.

—o—

SVETO LETO

Izredno Sveto leto, posvečeno Kristusu Odrašeniku, se bo uradno začelo 25. marca, ko bo papež Janez Pavel II. vodil posebno slovesnost v cerkvi svetega Petra v Rimu, kjer bo odprl sveta vrata, ki jih je bil zaprl Pavel VI. ob koncu leta 1975. Sveto leto, med katerim se bodo katoličani spomnili 1950-letnice Kristusove smrti in njegovega vstajenja, bo trajalo do Velike noči prihodnjega leta, to je do 22. aprila leta 1984.

Vpliv mikroelementov na človekovo zdravje

žil in možganskih poškodb; kosti so bile porozne, gobaste in krhke, dlake so sivele in izpadale, ko pa so krmi dodajali baker na 1 kg krme 5 mg, se je stanje izboljšalo, isto velja tudi pri človeku.

OLIGOELEMENTI IN RASTLINE

Kobalt je potreben za rast rastlin in pri fotosintezi; tudi krom pospešuje rast in povečuje pridelok, zlasti pri koruzi in krompirju. Žitaricam in vsej zelenjavi koristi dodajanje bakra, rastlinje dobro uspeva, tudi če je v zemlji mangan.

Molibden spodbudno vpliva na rast sladkorne pese, nikelj spodbuja kaljenje, cink vpliva na rast in pridelek, za svinca pa se tudi zdi, da je rastlinam nujno potreben.

Z. T.